

ชื่อเรื่อง	การจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้าน แม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	นางสาวเกวลิณ หนูสุทธิ
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร.วรารักษ์ ดวงแสง

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวปัจจุบันของหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในวัตถุประสงค์ที่ 1 และวัตถุประสงค์ที่ 3 จากประธานและคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มบริการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กลางหลวงจำนวน 14 ราย ผู้นำในพื้นที่จำนวน 4 ราย และผู้ประกอบการภาคเอกชนในพื้นที่จำนวน 5 ราย อีกทั้งยังใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณในวัตถุประสงค์ที่ 2 จากหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง จำนวนทั้งสิ้น 81 ครัวเรือน ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) กับการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัยพบว่า ในปี พ.ศ. 2557 สถานการณ์ท่องเที่ยวปัจจุบันของชุมชนบ้านแม่กลางหลวง นักท่องเที่ยวมีอัตราการเติบโตเพิ่มมากขึ้นถึงร้อยละ 34.48 หากเทียบสัดส่วนจากจำนวนนักท่องเที่ยวหนึ่งร้อยคนพบว่าเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยร้อยละ 55.52 และนักท่องเที่ยวต่างประเทศจำนวนร้อยละ 44.48 โดยนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม และส่วนใหญ่ท่องเที่ยวแบบไม่พักค้างคืน สำหรับนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืนส่วนใหญ่พักที่รีสอร์ทชุมชน โดยมีระยะเวลาในการเข้าพักเฉลี่ย 2 วัน นอกจากนี้พบว่า ประชากรในหมู่บ้านแม่กลางหลวงประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ อันได้แก่ คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มบริการท่องเที่ยวโดยชุมชนจำนวนทั้งหมด 14 คน และจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 71 คน โดยสมาชิกในกลุ่มได้แบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบในการ

ให้บริการท่องเที่ยวเป็นฝ่ายต่างๆได้แก่ สมาชิกรีสอร์ทชุมชน สมาชิกโฮมสเตย์ของชุมชน มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ผู้ให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยว และนักแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่วนผู้ประกอบการรีสอร์ททเอกชนมีจำนวน 5 ราย ผู้ประกอบการร้านค้ามีจำนวน 6 ราย ผู้ประกอบการร้านอาหารมีจำนวน 4 ราย และผู้ประกอบการร้านกาแฟมีจำนวน 3 ราย สำหรับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กลางหลวงแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) บริการด้านที่พัก มีรีสอร์ทชุมชนจำนวน 11 หลัง โฮมสเตย์ของชุมชนมีจำนวน 14 หลัง พื้นที่กางเต็นท์ภายในชุมชนรองรับนักท่องเที่ยวได้สูงสุดจำนวน 140 คน และรีสอร์ททเอกชนจำนวนทั้งสิ้น 43 หลัง 2) บริการนำเที่ยวเส้นทางศึกษาธรรมชาติมี 2 รายการ คือ เส้นทางน้ำตกผาดอกเสี้ยว และเส้นทางดอยหัวเสือ 3) บริการรับส่งนักท่องเที่ยว 4) กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของชาวปกาเกอะญอมี 2 รายการได้แก่ การแต่งรำดาบประกอบเครื่องดนตรี และการแสดงเครื่องดนตรีเทหน้า และ 5) ผลิตภัณฑ์ของชุมชนได้แก่ ข้าวกล้อง ผ้าทอปกาเกอะญอ และเมล็ดกาแฟคั่วพันธุ์อาราบิก้า

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง พบว่าตัวแปรที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์กับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนมี 4 ตัวแปร คือ ความคาดหวังผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว อายุของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และอาชีพหลักของหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งตัวแปรทั้งสี่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 0.627$) สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งสี่ที่กล่าวมาข้างต้นกับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนได้ร้อยละ 39.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($R^2 = 0.393$; $\alpha < 0.05$)

การศึกษาแนวทางในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านแม่กลางหลวง พบว่าแนวทางการจัดการผลกระทบสามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ 1) ควรส่งเสริมให้ครัวเรือนในหมู่บ้านแม่กลางหลวงมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากเดิม และ 2) ควรมีการกระจายรายได้และผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม ส่วนด้านสังคม คือ ควรมีกฎระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่เข้ามาประกอบอาชีพหรือประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน สำหรับด้านวัฒนธรรมมี 3 ประเด็นคือ 1) ควรมีการฟื้นฟูประเพณี และวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น 2) ควรพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อสามารถแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ และ 3) ควรส่งเสริมให้มีการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นเมือง ตลอดจนด้านสิ่งแวดล้อมแนวทางในการจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นมี 3 ประเด็นดังนี้ 1) การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยว 2) การสร้างสิ่งก่อสร้างให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม และ 3) การแก้ไขปัญหามลพิษต่อสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวโดยชุมชน ผลกระทบจากการท่องเที่ยว การจัดการผลกระทบ

Title	Impacts Management of Community-based Tourism in Mae Klang Luang Village, Bann Luang Sub-district, Chom Thong District, Chiang Mai Province
Author	Miss Kewalin Noosut
Degree of	Master of Arts in Tourism Development
Advisory Committee Chairperson	Dr. Varaphorn Duangsaeng

ABSTRACT

The objectives of this study were to investigate: 1) current tourism situations of Mae Klang Luang village, Baan Luang Sub-district, Chom Thong district, Chiang Mai province 2) factors having relationships with the perception of impacts on Mae Klang Luang community – based tourism; 3) a guideline for the management of impacts on Mae Klang Luang community – based tourism. A set of questionnaires were used for data collection administered with 81 household heads and a semi – structured interview schedule was used for data collection administered with 14 committees of the community-based tourism, 4 community leaders, and 5 private entrepreneurs in the area. Obtained data were analyzed by using content analysis, descriptive statistics, and stepwise multiple regression analysis.

Results of the study revealed that the situations of Mae Klang Luang community – based tourism in 2014 has been growing in terms of a number of tourists which reached 34.48 percent. In this respect, 55.52 percent were Thai tourists and 44.48 percent were foreign tourists. The informants preferred to visit Mae Klang Luang village during October – January and they mostly did not stay overnight there but the rest stayed there for 2 days on average. Findings showed that occupation of people in Mae Klang Luang village were also engaged in tourism. There were 14 committees of community based tourism and 71 group members. The group members had different tasks to be responsible for the provision of tourism services. Examples were community resort members, community homestay member, local tour guide, tourist transportation service, and local arts/ culture performers. Aside from this, there were 5 private resort entrepreneurs, 6 shop entrepreneur, 4 eatery entrepreneurs, and 3 coffee shop entrepreneurs.

Regarding products and services of the community-based tourism, it could be categorized into 5 groups as follows: 1) 11 community resorts, 14 homestay services, community tents accommodating 140 persons, and 43 private resorts; 2) 2 programs of the natural study routes: Pa Dok Siew waterfall and Doi Hua Seu route; 3) tourist transportation service; 4) arts and cultural of Karen ethnic group show; and 5) community product i.e. unpolished rice, Karen woven cloth, and roasted Arabica coffee seeds.

According an analysis of factors having positive relationships with the informant perception on impacts of the community – based tourism, it was found that there were 4 variables explaining the relationships. This included: 1) expectations of tourism benefits; 2) age of the family head; 3) a number of family members engaged in tourism; and 4) main occupation of family head. Findings showed there was a moderate level of the perception on impacts of the community based tourism ($R = 0.627$). This could explain the relationships for 39.30 percent with a statistical significant level at 0.05 ($R^2 = 0.393$, $\alpha < 0.05$).

The following were guidelines for the management of impacts of Mae Klang Luang community-based tourism: 1) Economic aspect – a household increased income and fair income distribution should be promoted. 2) Social aspect – it should have rules and regulation related to tourism business running of outsiders. 3) Cultural aspect – this include local culture and tradition rehabilitation; potential development of local people for the occurrence of learning, foreign language communication, and local product selling. 4) Environmental aspect – this was in terms of land use for tourism; structure building harmonious to environment; and problem solving an environmental pollutions.

Keywords: Community based tourism, Impact of tourism, Impact management